

## Täysistunto

**Maanantai 4.12.2017 klo 14.00—21.50**

### **17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi**

Hallituksen esitys HE 103/2017 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2017 vp

*Toinen käsittely*

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

*Keskustelu*

21.14 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Rattijuopumus on moraalisesti hyvin paheksuttavaa, ja se, joka ei maksa sakkojaan, on tuomittava muuntorangaistukseen. Muussa tapauksessa yleinen lainkuuliaisuus heikkenee. Tästä huolimatta hallitus ajaa läpi lakia, joka tuo rikoksesta rankaisemattomuuden suomalaiseen oikeusjärjestelmään.

Nykyään rattijuopumustuomio annetaan käräjäoikeudessa, jolloin maksamatta jäävä sakko muutetaan vankeudeksi. Hallituksen tässä esityksessään tuoman muutoksen myötä rattijuopumuksia käsitellään poliisin sakkomenettelyssä. Poliisin sakkomenettelyssä määrättyä rattijuopumussakkoa ei voida muuttaa vankeudeksi. Sitä rattijuopumussakkoa ei siis voida muuttaa tämän jälkeen vankeudeksi, vaikka sakko jäisi maksamatta eikä sitä saada perittyä.

On todella erikoinen ja huono asia, että hallitus esittää tämän rattijuopumuksen toimivan sakonmuuntorangaistuksen poistoa. Jos rattijuoppo ei siis maksa sakkoaan, hän voi hallituksen esityksen myötä selvitä rikoksesta jatkossa kokonaan ilman rangaistusta. Hallituksen esitys on siis omiaan lisäämään rattijuopumusten määrää ja vähentämään liikenneturvallisuutta.

Hallituksen tavoitteena on tässä esityksessä rahan säästäminen. Säästöjen tavoittelu hallituksen esittämällä tavalla on hyvin lyhytnäköistä oikeuspolitiikkaa. Oikeusvaltiossa ei toimita siten, että säästösyiden takia ei rattijuopumuksesta laiteta rikollista vankilaan. Rattijuopumusseuraamusten käsittely poliisin sakkomenettelyssä heikentää myös oikeusturvaa. Tuomariliitto on hyvin ja kattavasti asiantuntijalausunnossaan todennut, että hallituksen esitys on omiaan murentamaan periaatetta rikosoikeudellisen tuomiovallan kuulumisesta tuomioistuimille.

On myös kyseenalaista oikeusjärjestelmän yhdenmukaisuuden ja rikoslain eheyden kannalta, että esityksessä rattijuopumuksen rangaistusseuraamus käsitellään yleisten oikeusasusteiden kautta, kun taas ajokieltoseuraamuksen valituskäsittely siirtyy hallinto-oikeuspuolelle. Hallinto-oikeuspuolella on muun muassa 250 euron oikeudenkäyntimaksu, sellainen

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

maksu, jota on juuri hiljattain korotettu. Tuokin maksu sinänsä heikentää vähävaraisten epäiltyjen oikeusturvaa.

Isompi ongelma tässä hallinto-oikeusväylän käytössä ajokieltoseuraamuksessa lienee se, että hallinto-oikeuden muutoksenhaku on usein hyvin hidasta. Tällöin pidempien ajokieltojen osalta valitus muuttuu täysin turhaksi, koska ajokielto ehtii päättyä aiemmin kuin hallinto-oikeus ehtii tekemään ratkaisua asiassa. Näin ollen voidaan todeta, että tämän hallituksen esityksen myötä oikeusturva heikentyy tai joissain tapauksissa jopa katoaa kokonaan.

Arvoisa puhemies! Esitän, että lakiehdotukset hylätään.

**21.19 Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Tavion esitystä lakiehdotusten hylkäämisestä.

On erittäin tärkeää, että rattijuopumukseen syyllistynyt henkilö voidaan jatkossakin tuomita ehdottomaan vankeuteen. Rattijuopumus on itse aiheutettu vakava teko, ja sillä voidaan tosiaan aiheuttaa vakavaa vaaraa myös sivullisille. Pelkkä sakko ei missään tapauksessa tule riittämään tuomioksi rattijuopumuksesta. Tämä esitetty muutos oikeuskäytännössä antaisi väärän moraalisen viestin ja olisi askel täysin väärään suuntaan, eikä se ole millään muotoa hyväksyttävissä.

Rangaistuskäytännön tulee yleisestikin ottaen olla riittävän tiukka, eivätkä säästösyyt saa sitä lieventää, kuten tässä tapauksessa näyttää valitettavasti käyvän. Erityisen tärkeä on mietinnön vastalauseessa todettu periaate, jonka mukaan lain säätäminen ei ole järkevää, ellei lain rikkomisesta seuraa rangaistus. Tällainen laki ei myöskään toimi rikoksia ennalta ehkäisevästi. Nämä ovat erittäin viisaita sanoja, ja ne tulisi hallituksenkin muistaa, kun rikoslakia jatkossa muutetaan.

**21.20 Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ollaan taas kerran tekemisissä sen oikeudentajun peruskysymyksen kanssa, saako vakavista rikoksista tosiasiallisesti aina rangaistuksen ja voiko valtiontalouden säästö olla peruste siitä luistamiselle, että sanktio aivan oikeasti ja todellisuudessa vaikuttaa. Kysymys on vakava. Mikä on sen hinta, että lakeja kunnioitetaan? Entä sen hinta, että ihmiset luottavat oikeusjärjestelmään? Hallitus on lyhytnäköinen kyseenalaistaessaan tätä luottamusta taas yhdellä esityksellä. Perusteluksi ei käy mielestäni sen vaikutukseen joutuneiden henkilöiden määrän vähäisyys: Se ei ole tässä pätevä perustelu, koska kysymys on periaatteesta. Koska rattijuopumus on vakavaksi koettu ja suuret riskit aiheuttava teko, niin siitä pitää aina seurata rangaistus. On kestävä ajatus, että siihen syyllistynyt ei joudu viime kädessä sovittamaan sakkoja vaikka vankeudessa. Siksi kannatan lämpimästi lain hylkäyesitystä.

**21.21 Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden tavassa toimia, nyt kun ollaan varsinkin viimeisen kahden vuoden aikana puhuttu paljon lainsäädännön huonosta tasosta, tässäkin tapauksessa hyvin tyyppiesimerkillisesti näyttää siltä, että asiantuntijoiden mielipiteet sivuutetaan käytännössä täysin. Nimittäin molemmat lakivaliokunnan kuulemat rikos- ja prosessioikeuden professorit pitivät rattijuopumuksen muuntorangaistuksen poistoa selvästi yleistä lainkuuliaisuutta heikentävänä. Kumpikaan ei sitä suositellut. Tämän saman totesi myös Helsingin käräjäoikeus lausunnossaan. Ollaan siis vaikeassa tilanteessa, jos Suomen parhaita rikosoikeuden asiantuntijoitakaan ei enää kuunnella merkittävässä rikosoikeusprosessin muunnoksissa. Samoin on ikävää joutua epäilemään sitä, ovat-

## **Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp**

ko hallituspuolueiden kansanedustajatkään perillä tästä ajamastaan lainsäädännöstä, koska täällä ei ole paikalla yhtään hallituksen esityksen puolustajaa, ei yhtään, joka kertoisi niitä vasta-argumentteja, mitä kansakin varmasti olisi kiinnostunut kuulemaan näin erikoisesta rankaisemattomuuteen johtavasta lainsäädännöstä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.